

opusdei.org

V Josefově dílně, část II.

Homilie zakladatele Opus Dei ze slavnosti svatého Josefa 19. března 1963, která byla uveřejněna v knize Jít s Kristem. Část druhá

14.03.2021

*Posvěcovat práci, posvěcovat se prací,
posvěcovat svět prací*

45 Vždycky, když popisuji spiritualitu sdružení Opus Dei, kterému jsem věnoval svůj život, říkám, že jeho stěžejním základem je běžná všední

práce, práce v zaměstnání,
vykonávaná ve světě. Boží povolání
nám dává určité poslání, zve nás,
abychom spolupracovali na
jedinečném úkolu církve, byli pro své
bližní Kristovými svědky a všechny
přiváděli k Bohu.

Povolání v nás zapaluje světlo, skrze
které poznáváme smysl svého života,
ve světle víry se přesvědčujeme o
důvodu svého pozemského bytí. Náš
život, současný, minulý i budoucí,
dostává nový význam, nový rozměr,
který jsme před tím netušili. Všechny
události a jevy mají nyní své pravé
místo: chápeme, kam nás Pán chce
vést, a jsme uchvázeni úkolem, který
je nám svěřován.

Bůh nás vytrhává z temnot naší
nevědomosti, z našeho nejistého
tápání v dějinných událostech a volá
nás mocným hlasem tak, jak to
jednoho dne udělal s Petrem a
Ondřejem: *Venite post me, et faciam*

vos fieri piscatores hominum (Mt 4,19). Pojdte za mnou, a udělám z vás rybáře lidí, ať ve světě zaujímáte jakékoliv místo.

Člověk, který žije z víry, se může setkat s obtížemi, s různými zápasy, s bolestí, ba dokonce s hořkostí, ale nikdy nepropadne malomyslnosti nebo úzkosti, protože ví, že jeho život je užitečný, ví, proč přišel na svět.

Ego sum lux mundi – řekl Kristus – qui sequitur me non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitae (Jan 8,12). Já jsem světlo světa. Kdo mě následuje, nebude chodit v temnotě, ale bude mít světlo života.

Abychom si zasloužili toto Boží světlo, je třeba milovat, být pokorný a uznat, že potřebujeme být spaseni, a říci s Petrem: *Pane, ke komu půjdeme? Ty máš slova věčného života, a my jsme uvěřili a poznali, že ty jsi ten Svatý Boží* (Jan 6,68–69). Budeme-li takto opravdu jednat,

necháme-li do svého srdce
proniknout Boží volání, budeme
moci i my právem říkat, že
nechodíme v temnotě, protože přese
všechnu naši bídu a osobní
nedokonalost září Boží světlo, tak
jako slunce září i za bouřkovými
mraky.

46 Víra a křesťanské povolání
ovlivňuje celý náš život, nejenom
některou jeho část. Vztah k Bohu je
nutně vztahem odevzdanosti,
naprosté odevzdanosti. Člověk víry
vidí život ve všech jeho dimenzích z
nového pohledu, z toho pohledu,
který nám dává Bůh.

Vy, kdo se mnou dnes slavíte svátek
svatého Josefa, pracujete všichni v
různých povoláních, vytváříte
domovy, patříte k nejrůznějším
národnostem, jste různých jazyků i
ras. Vzdělávali jste se ve školách
nebo dílnách a kancelářích, po léta
jste pracovali ve svém povolání,

navázali jste pracovní i osobní vztahy se svými kolegy, měli jste podíl na řešení společných problémů ve svých podnicích i ve společnosti.

Znovu vám připomínám, že to všechno není v rozporu s Božími záměry. Povolání být člověkem je součástí, a to velmi důležitou součástí, vašeho božského povolání. Proto se musíte posvěcovat a tím současně přispívat k posvěcování ostatních, svých bližních, právě tím, že posvěcujete vaši práci a vaše prostředí: zaměstnání nebo úřad, který naplňuje vaše dny, který zvláštním způsobem utváří vaši lidskou osobnost, které je vaším způsobem bytí ve světě; váš domov a rodinu, národ, v němž jste se narodili a který milujete.

47 Práce a s ní námaha, únava, nevyhnutelně provází lidský život na této zemi: jsou to projevy bolesti a zápasů, které nutně patří do našeho

současného života a které jsou znamením existence hříchu a potřeby spásy. Ale práce sama o sobě není utrpením ani prokletím, ani trestem: ti, kdo to tvrdí, nečetli dobře Písmo svaté.

Je už na čase, abychom my křesťané konečně hodně nahlas řekli, že práce je Boží dar a že je nesmyslné dělit lidi na kategorie podle jejich práce a považovat některé činnosti za ušlechtlejší než jiné. Práce, každá práce, je svědectvím o důstojnosti člověka, o jeho vládě nad stvořením. Je příležitostí k rozvoji osobnosti. Je i pojátkem s ostatními lidmi, zdrojem prostředků pro vlastní rodinu, možností, jak přispívat ke zdokonalení společnosti, ve které žijeme, i možností, jak přispívat k pokroku celého lidstva.

Pro křesťany má tento pohled na práci ještě širší platnost. Práce znamená totiž účast na tvůrčím díle

Boha, který, když stvořil člověka, mu požehnal a řekl: *Plodte a množte se, naplňte zemi a podmaňte si ji!*

Vládněte nad mořskými rybami, nad nebeskými ptáky i nade všemi živými tvory, kteří se pohybují po zemi (Gn

1,28). A jelikož práci vzal na sebe i Kristus, je pro nás vykoupená i vykupitelská: není to jen oblast působnosti člověka, ale i prostředek a cesta ke svatosti, je posvětitelná i posvěcující.

48 Nesmíme zapomínat, že tato důstojnost práce je založena na Lásce. Velkou výsadou člověka je možnost milovat, čímž přesahuje vše pomíjivé a dočasné. Může milovat ostatní tvory, říkat smysluplné Ty a Já. A může milovat Boha, který nám otvírá brány nebe, který z nás dělá své děti, který nám dovoluje, abychom s ním hovořili tváří v tvář a oslovovali ho důvěrným slůvkem Ty.

Proto by se člověk neměl omezovat na pouhé dělání věcí, vyrábění předmětů. Práce se rodí z lásky, demonstruje lásku, podřizuje se lásce. Boha poznáváme nejenom pozorováním přírody, ale i prostřednictvím vlastní práce, svého snažení. Práce se tak stává modlitbou, díkučiněním, protože víme, že jsme byli na zemi posláni Bohem, že nás miluje, že jsme dědici jeho zaslíbení. Právem se nám říká: *Ať jíte, ať pijete nebo cokoli jiného děláte, všechno dělejte k Boží oslavě* (1 Kor 10,31).

49 Práce v zaměstnání je také apoštolátem, příležitostí ke službě ostatním lidem, k tomu, abychom jim hlásali Krista a vedli je k Bohu Otci, skrze milost Ducha svatého, kterou vlévá do duší. Mezi příznaky, které uvádí sv. Pavel v listě Efesanům, když píše o tom, jak by se měla projevit změna, kterou v nich způsobilo jejich obrácení, jejich

povolání ke křesťanství, uvádí toto:
*Když někdo kradl, teď už krást nesmí.
Ať raději pracuje vlastníma rukama,
aby mohl konat dobro a pomáhat těm,
kdo trpí nouzi* (Ef 4,28). Lidé
potřebují pozemský chléb, aby se
uživil, ale stejně tak potřebují i chléb
nebeský, který dá světlo a teplo jejich
srdcím. Právě svou prací,
podnikavostí, různými iniciativami,
svými rozhovory, svým jednáním
můžete a musíte konkretizovat tento
apoštolský příkaz.

Budeme-li pracovat v tomto duchu,
pak se náš život, i přes pozemské
nedokonalosti, stane jakýmsi
předjímáním nebeské slávy, onoho
společenství s Bohem a se svatými,
kde bude vládnout láska,
odevzdanost, věrnost, přátelství,
radost. Ve vaší všední každodenní
práci v zaměstnání najdete skutečný,
solidní, hodnotný materiál pro
uskutečňování plného křesťanského

života, pro oživení milosti, která k nám přichází od Krista.

V této stavovské práci, vykonávané v Božím duchu, bude hrát velkou roli víra, naděje a láska. Jejich vliv i vztahy a problémy, které s sebou přináší vaše práce, budou podněcovat i vaši modlitbu. Úsilí o zdárné vykonávání vlastního každodenního zaměstnání bude příležitostí k prožívání kříže, který je pro křesťana důležitý. Vaše slabosti, neúspěchy, které se vždy v každém lidském úsilí vyskytnou, vás naučí většímu realismu, větší pokoře, většímu porozumění pro druhé. Úspěchy a radosti vás zase budou povzbuzovat k tomu, abyste děkovali a mysleli na to, že nežijete jen sami pro sebe, ale že máte sloužit bližním a Bohu.

Sloužit

50 Abychom takto jednali, abychom posvěcovali svou práci, je třeba

především pracovat dobře, z lidského i nadpřirozeného hlediska poctivě. Chtěl bych nyní uvést něco, co je s tímto požadavkem v rozporu – jeden ze starých apokryfů vypráví: *Ježíšův otec, který byl tesařem, vyráběl pluhy a jařma. Jednou – pokračuje toto vyprávění – měl udělat pro jistou významnou osobnost lůžko. Ale stalo se, že jedna z postranic byla kratší než druhá, a Josef nevěděl, co dělat. A tehdy malý Ježíš řekl svému otci: „Polož na zem obě prkna a na jednom konci je vyrovnej.“ Josef to udělal. Ježíš se postavil na druhý konec, vzal kratší prkno a natáhl je, až bylo dlouhé jako to první. Josef, jeho otec, se podivil tomu zázraku, objal chlapce, zahrnul ho polibky a řekl: „To mám ale štěstí, že mně dal Bůh toto dítě.“*

Josef by zcela určitě z takového důvodu Bohu neděkoval, jeho práce přece taková být nemohla. Svatý Josef není člověk jednoduchých a

zázračných řešení, ale člověk vytrvalého úsilí a – je-li to zapotřebí – i důvtipu. Křesťan ví, že Bůh koná zázraky, že je dělal před mnoha staletími, že je dělal i potom a že je dělá i nyní, protože *non est abbreviata manus Domini* (Iz 59,1), Hospodinova ruka není krátká, Boží moc není malá.

Ale zázraky jsou projevem spasitelné Boží všemohoucnosti, a nikoli prostředkem k vyřešení důsledků neschopnosti nebo prostředkem podporujícím naši pohodlnost. Zázrak, který od vás Pán žádá, je vytrvalost ve vašem křesťanském a božském poslání, posvěcování každodenní práce: zázrak, který promění každodenní prózu v báseň, v hrdinný epos, a to skrze lásku, s kterou děláte svou práci. Bůh od vás očekává smysl pro zodpovědnost, apoštolské úsilí a profesionální úroveň.

Jako heslo pro vaši práci vám proto mohu dát toto: *sloužit*. Protože chci-li něco udělat, musím to na prvním místě umět udělat. Nevěřím v dobrý úmysl člověka, který se nesnaží dosáhnout potřebných znalostí, aby správně splnil zadané úkoly. Nestačí jen chtít něco dělat dobře, ale je třeba umět to udělat dobře. Budeme-li opravdu chtít, budeme usilovat o to, aby to, co děláme, bylo po lidské stránce uděláno dokonale.

51 Ale i tato lidská služba, tato schopnost, kterou bychom mohli nazvat technickou, tato dovednost vykonávat vlastní povolání, by měla být ještě doplněna o to, co bylo základním rysem práce svatého Josefa a co by mělo být podstatné i u každého křesťana: je to duch služby, touha pracovat pro dobro ostatních lidí. Josefova práce nebyla práce, která by sledovala pouze vlastní seberealizaci, i když z něho jeho zaměstnání učinilo zralou výraznou

osobnost. Tento patriarcha pracoval s vědomím, že plní Boží vůli, myslel při tom na dobro svých drahých, Ježíše a Marie, i na dobro všech obyvatel malého Nazareta.

Josef byl v Nazaretě pravděpodobně jedním z mála řemeslníků, ne-li jediným. Patrně tesařem. Ale, jak bývá zvykem v malých obcích, byl schopen dělat i jiné věci: opravit mlýn, který neběžel, nebo před příchodem zimy spravit díry ve střeše. Dobře vykonanou prací Josef jistě mnohým pomáhal z nesnází. Svou prací sloužil a pomáhal vytvářet příjemný život ostatním obyvatelům vesnice, jeho práce byla doprovázena úsměvem, vlídným slovem, poznámkou, řečenou jakoby mimochodem, ale takovou, která navrácí víru a radost tomu, kdo ji skoro ztrácel.

52 A jestliže se jednalo o lidi chudší než on, vzal Josef za svou práci

nějakou drobnost nevelké ceny, aby dal těm lidem dobrý pocit, že zaplatili. Jinak si normálně nechal zaplatit přiměřenou částku, ani více, ani méně. Jistě i uměl vyžadovat to, co mu právem náleželo, neboť věrnost Bohu nemůže předpokládat zřeknutí se práv, která jsou ve skutečnosti povinností: svatý Josef musel vyžadovat to, co bylo oprávněné, protože z odměny za práci živil rodinu, kterou mu Bůh svěřil.

Požadavek vlastního práva nemá být plodem individualistického sobectví. Nemiluje spravedlnost ten, kdo nevidí rád spravedlnost vůči ostatním lidem. Stejně jako není přípustné uzavírat se do své pohodlné zbožnosti a zapomínat na potřeby ostatních. Ten, kdo chce být spravedlivý v Božích očích, usiluje i o spravedlnost mezi lidmi, a nejen o to, aby nebylo uráženo Boží jméno. Být křesťanem však znamená domáhat

se splnění všech ušlechtilých požadavků. Když parafrázujeme známý text apoštola Jana (srov. 1 Jan 4,20), můžeme říci, že kdo tvrdí, že je spravedlivý vůči Bohu, ale není spravedlivý vůči lidem, je lhář: a pravdy v něm není.

Jako snad všichni křesťané žijící v dnešní době jsem s pohnutím a radostí přijal rozhodnutí slavit liturgickou slavnost svatého Josefa, Dělníka. Tato slavnost, která chválí božskou hodnotu práce, dokazuje, jak církev ve svém společenském a veřejném životě tlumočí ústřední pravdy evangelia, které by měly být podle Boží vůle prorozjímávány právě v dnešní době.

53 Už jsme o tomto tématu mluvili i při jiných příležitostech, ale dovoluji mi, abych znovu zdůraznil, že život svatého Josefa byl přirozený a prostý, že se nijak nelišil od života jeho

sousedů ani nevytvářel zbytečné bariéry.

Proto tedy, i když by to snad někdy bylo vhodné, nerad mluvím o *katolických dělnících*, o *katolických inženýrech*, o katolických lékařích atd., jako by se jednalo o určitý druh uvnitř nějaké třídy, jako by katolíci tvořili nějakou malou skupinu oddělenou od ostatních lidí; tím by se vytvářel pocit, že mezi křesťany a ostatním lidstvem zeje propast. Samozřejmě respektuji i opačný názor, ale osobně si myslím, že je mnohem vhodnější mluvit o dělnících, kteří jsou katolíci, nebo o katolících, kteří jsou dělníky, o inženýrech, kteří jsou katolíci, nebo o katolících, kteří jsou inženýry. Protože člověk, který má víru a má technické, manuální nebo intelektuální povolání, je a cítí se spojen s ostatními lidmi, je roven ostatním lidem, má stejná práva a povinnosti, stejnou touhu zlepšovat,

stejnou snahu čelit společným problémům a nacházet jejich řešení.

Katolík, který toto vše bude dělat, promění svůj každodenní život ve svědectví víry, naděje a lásky, svědectví prosté, přirozené, bez okázalých vnějších projevů – v souladu se svým životem – svědectví neustálé přítomnosti církve ve světě, protože všichni katolíci jsou církev, tedy plnoprávní členové Božího lidu.

Josef a Ježíš

54 Od jisté doby rád recituji dojemnou invokaci ke svatému Josefu, kterou církev uvádí mezi přípravnými modlitbami přede mší svatou: *Josefe, blažený a šťastný muži, ty, kterému bylo dopřáno vidět a slyšet Boha, kterého chtěli vidět a slyšet mnozí králové a neviděli ho ani neslyšeli. A mohl jsi ho nejen vidět a slyšet, ale i chovat, líbat, oblékat a opatrovat: oroduj za nás!* Tato modlitba by mohla být úvodem k

poslednímu tématu, kterého bych se chtěl dotknout: vroucí Josefův vztah k Ježíši.

Pro svatého Josefa byl Ježíšův život neustálým objevováním jeho vlastního povolání. Před chvílí jsme si připomínali ony první roky plné zdánlivě rozporných událostí: oslavování a útěk, vznešenost mudrců a chudoba chléva, zpěv andělů a mlčení lidí. Když nastává čas uvedení dítěte do chrámu, Josef tam přináší skromnou oběť – pár holubiček – a slyší, jak Simeon a Anna prohlašují, že Ježíš je Mesiáš. *Jeho otec i matka byli plni údivu nad slovy, která o něm slyšeli* (Lk 2,33), říká sv. Lukáš. Později, když chlapec zůstává v chrámě, aniž o tom Maria a Josef vědí, a po třech dnech hledání ho nacházejí, říká tentýž evangelista, *že se celí zarazili* (Lk 2,48).

Josef se diví, Josef žasne. Bůh mu krok za krokem zjevuje své záměry a

on se snaží jim porozumět. Stejně jako každý, kdo chce zblízka následovat Ježíše, i on přijde na to, že není možné kráčet pomalu, nestačí pouhá rutina. Bůh se totiž nespokojuje se setrváváním na stále stejné úrovni, nespokojuje se s tím, že ustrneme na tom místě, kde už jsme. Bůh vyžaduje stále víc a víc, jeho cesty nejsou našimi lidskými cestami. Svatý Josef, jako nikdo před ním ani po něm, se naučil od Ježíše být pozorný, aby poznal Boží divy, naučil se mít otevřené srdce i duši.

55 Ale jestliže se Josef naučil od Ježíše žít podle Boží vůle, odvážil bych se říci, že po lidské stránce on zase naučil mnoho věcí Božího Syna. Na tom, že se Josef často nazývá nevlastním otcem, se mi stále něco nechce líbit, protože je zde nebezpečí, že pak si někdo může myslet, že vztahy mezi Josefem a Ježíšem byly chladné a povrchní. Samozřejmě, naše víra nám říká, že

nebyl pokrevním otcem, ale to přece není to jediné možné otcovství.

Josefovi – čtete v jednom kázání sv. Augustina – nejen že náleží jméno otec, ale náleží mu více než komukoli jinému. A dále dodává: Jakým byl otcem? Tím opravdovějším otcem, čím čistší bylo jeho otcovství. Někteří se domnívali, že byl otcem našeho Pána Ježíše Krista stejným právem jako ti, kdo zplodí své děti tělesně, ale nepřijmou je jako plod své duchovní lásky. Proto říká sv. Lukáš: Myslelo se, že je Ježíšův otec. Proč říká pouze: Myslelo se? Protože lidské myšlení a úsudek se vztahují k tomu, k čemu obvykle u lidí dochází. A Pán se nenarodil z Josefa. Nicméně zbožnému a láskyplnému Josefovi se narodil syn z Marie Panny a ten byl Boží Syn.

Josef měl rád Ježíše, jako má rád své dítě každý otec, dával mu to nejlepší, co měl, staral se o toto dítě, jak mu

bylo přikázáno, vychoval z Ježíše řemeslníka: předal mu své řemeslo. Proto nazaretští občané budou Ježíše nepřesně nazývat *faber et fabri filius* (srov. Mk 6,3), tesař a syn tesařův. Ježíš pracoval v Josefově dílně a s Josefem. Jaký asi byl Josef, jak v něm asi působila milost, aby byl schopen splnit svou úlohu a vychovat Božího Syna po lidské stránce?

Ježíš se totiž nutně musel podobat Josefovi: ve způsobu práce, v některých rysech povahy, ve způsobu mluvy. V Ježíšově realistickém pohledu, v dobré pozorovací schopnosti, ve způsobu, jak si sedal ke stolu a lámal chléb, v jeho zálibě vykládat své učení věcně a uvádět příklady z běžného života se odráží Ježíšovo dětství a mládí, a tím i jeho styk s Josefem.

Nelze popřít vznešenost tohoto tajemství. Ten Ježíš, který je mužem mluvícím s přízvukem určitého

izraelského kraje, který se podobá řemeslníkovi jménem Josef, ten je Božím Synem. A kdo může Boha něco učit? Ježíš je však také skutečným člověkem a žije jako každý normální člověk: nejprve jako dítě, potom jako chlapec, který pomáhá v Josefově dílně, konečně jako zralý muž na vrcholu svých sil. *Ježíš pak prospíval moudrostí, věkem a oblibou u Boha i u lidí (Lk 2,52).*

56 Josef byl po lidské stránce Ježíšovým učitelem a mistrem, jednal s ním s ohleduplnou láskou a staral se o něho obětavě a radostně. Není to snad dostatečným důvodem k tomu, abychom považovali tohoto spravedlivého muže, tohoto svatého patriarchy, u nějž vrcholí starozákonní víra, za učitele duchovního života? Duchovní život není přece nic jiného než to, že se snažíme o vytrvalé a důvěrné setkávání s Kristem tak, abychom se posléze s ním ztotožnili. A Josef nám

toho bude umět říci o Ježíšovi hodně. Proto ho nikdy nepřestávejte uctívat, *ite ad Ioseph* (jděte k Josefovi), jak říká křesťanská tradice větou ze Starého zákona (Gn 41,55).

Učitel duchovního života, dělník oddaný své práci, věrný Boží služebník, stále s Ježíšem: to je Josef. *Ite ad Ioseph*. Od svatého Josefa se může křesťan naučit, co to je být z Boha a zároveň být plně mezi lidmi, a tak posvěcovat svět. Jděte za Josefem a naleznete Ježíše. Jděte za Josefem a naleznete Marii, která stále naplňovala přívětivou dílnu v Nazaretě pokojem.

pdf | dokument generován automaticky
z <https://opusdei.org/cs-cz/article/v-josefove-dilne-2/> (12.04.2025)